

Oral History Kosovo

INTERVJU SA MILICA ANDRIĆ

Mitrovica | Data: Datum: 25. januara, 2018. godine

Trajanje: 16 minuta

Prisutni:

1. Milica Andrić (Intervjuisana)
2. Ljura Lijmani (Vodila intervju)
3. Ermal Gaši (Kamera)

Simboli komentara u transkriptu neverbalne komunikacije:

() – emocionalna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava gestovima

Ostali simboli u transkriptu:

[] – dodatak tekstu da bi se bolje razumeo

Fusnote su redaktorski dodaci koje daju više informacija o mestima, imenima ili o izrazima.

Milica Andrić: Ja sam Milica Andrić, rođena sam u Prištini, ali sam odrasla u Zubin Potoku, znači tamo sam živela skoro ceo život, sve dok nisam počela osnovne studije engleskog jezika i književnosti ovde u Severnoj Mitrovici, a nakon što sam diplomirala, zaposlila sam se u jednoj NVO i, recimo, od tada živim u Severnoj Mitrovici .

Ljura Ljimini: I gde ste živeli tokom 2007. godine, u ono vreme pre... u leto 2007. godine, tada ste bili u Mitrovici?

Milica Andrić: Ne, ne, ne, bila sam u Zubin Potoku, tada sam bila u drugom razredu srednje škole. U to vreme nisam mnogo putovala osim u Srbiju sa folklorom, tako da sve što sam videla bio je Zubin Potok, naročito na Kosovu, najdalje gde sam otišla na Kosovu, osim dela da sam rođena u Prištini, ali toga se baš i ne sećam, bila je Severna Mitrovica, tako da nisam poznavala mnogo Kosova u to vreme, osim četiri [srpske] opštine.

Ljura Ljimini: Da li se sećate ičega pre nezavisnosti? Da li se sećate da li su o tome izveštavali u medijama ili da li je iko u vašoj okolini govorio o činjenici da će Kosovo uskoro proglašiti nezavisnost?

Milica Andrić: Znači, opet, ja sam bila u drugoj godini srednje škole i nisam bila mnogo zainteresovana za politiku, posebno smo mi u Zubin Potoku bili izolovani. Nekako sam znala da Albanci postoje kao zajednica, ali nikad nisam upoznala nijednog od njih. Znači, za mene je to bilo kao ... da se dešava negde drugde, tako da nisam stvarno znala šta nezavisnost ili proglašenje, sam čin proglašenja nezavisnosti znači u vreme kad se dogodio.

I stvarno se ne sećam apsolutno ničega u vezi sa danom kada je došlo do proglašenja, jer to prosto nije bilo nešto što me je zanimalo. Bilo kako bilo, posle proglašenja, sećam se kada nam je jedan od nastavnika u školi rekao da ovo nije prvi put da Kosovo proglašava nezavisnost. Znači, to je bio jedni, prvi kontakt koji sam imala... prva informacija koju sam dobila o tome šta taj akt može da znači

Zatim sam pitala majku šta to podrazumeva, šta je ovo, i ona je nekako izbegla da mi odgovori, rekla je: „OK, nije to ništa za uznemirenje“ i zapravo je u tom trenutku bila u pravu, jer to nije zaista uticalo na naše živote, jer smo posle proglašenja videli institucije UNMIK-a kako gube svoju nadležnost i umesto njih su ojačale srpske institucije, tako da, zaista, u severnom delu Kosova, nije imalo mnogo pravnih posledica, rekla bih, u momentu kada je proglašenje...nezavisnosti... kada je proglašena nezavisnost.

Prva, recimo, posledica, prava pravna posledica ovoga čina se osetila u aprilu 2013. godine i onda u novembru 2013, kada smo imali prve lokalne izbore, i od tada, rekla bih, da smo imali jednu vrlo zakasnelu reakciju na to šta je proglašenje nezavisnosti značilo 2007.

Ljura Ljimani: Rekli ste nešto veoma interesantno, rekli ste da niste... da nije bilo pravnih posledica dok nije došlo do glasanja. Jel to bilo prvo glasanje za vas, da li ste bili ovde u Mitrovici ili... čega se sećate?

Milica Andrić: U stvari, ja još nisam glasala na kosovskim izborima zato što nikada nisam osetila da imam dobar izbor, znači još nisam upotrebila to pravo u kosovskom sistemu. Jesam glasala na predsedničkim izborima u Srbiji, čini mi se dva puta, da, i možda na jednim parlamentarnim izborima u Srbiji, ali ne još na kosovskim izborima.

Ljura Ljimani: Da li se sećate nečeg posebnog, zašto mislite da je bilo tako veličanstveno, priče koje su vam možda drugi pričali, jel se tada na neki način potpuno shvatilo da je ovaj deo zemlje proglasilo nezavisnost?

Milica Andrić: U stvari, nije bilo 2013 godine, bilo je mnogo ranije, naravno. Kada sam počela da se interesujem za politiku uopšte ili kada sam počela da volontiram u civilnom društvu, znači to je bilo negde 2010, 2011, kada sam na kraju shvatila da postoji spor oko statusa i zapravo sam počela da se time bavim, jer 2011. godine, zapravo, imali smo prve... imali smo prve razgovore nakon proglašenja nezavisnosti između Beograda i Prištine, i tada je počelo da postaje ozbiljno.

Imali smo sporazum o integrisanom upravljanju granicama, i pošto se nije odmah sprovodio, imali smo problem sa specijalnim snagama ROSU u Zubin Potoku, zatim ubistvo Envera Zimberija, barikade koje su trajale dve i po godine nakon ovoga incidenta, znači tada je to stvarno počelo da postane realnost u našim opštinama ovde.

Ljura Ljimani: A da li mislite i za vas lično ili je to bilo samo deo političke svesti sa kojim ste počeli da se suočavate, i da li biste mogli da nam malo više objasnite, kroz neku ličnu priču ili anegdotu?

Milica Andrić: Da, rekla bih na ličnom nivou, jer stvari koje su se dešavale tokom 2011. godine bile su nekako kolektivne, znači mi... ali na ličnom nivou, prvi put sam se susrela sa nekim Albancem 2014. godine, bilo je leto 2014. godine, to su bile moje kolege, kratko vreme sam radila za USAID program tada kao prevodilac, i pomagali su mi da dobijem dokumenta, morala sam da idem u Prištinu po izvod iz matučne knjige rođenih, mislim u Ulpijanu, tako da je to bio prvi put da sam srela Albanca, to je u stvari bio prvi put da sam otišla u Prištinu, znači to je bilo... na ličnom nivou, 2014. je za mene bila godina razumevanja stvarnosti na Kosovu.

Ljura Ljimani: I kako ste se osećali?

Milica Andrić: Bilo je mnogo čudno...

Ljura Ljimani: ...kada ste otišli u Prištinu?

Milica Andrić: Bilo je stvarno mnogo čudno i toliko sam bila fokusirana na to da nemam administrativnih problema, da se uopšte nisam koncentrisala na to gde sam, i takođe, osećala sam se jako dobro sa kolegama, tako da je... nije bilo... nisam bila uznemirena, nisam se plašila, znači bilo

je... ali bilo je mnogo čudno. Sećam se kada mi je rekao, jer ja sam sa njim proćala na engleskom, i rekao mi je: „*Prićaj srpski da te ceo svet razume*” [na srpskom], ja sam rekla: „U redu, nema problema”. Ali bilo mi je ćudno.

Ljura Ljimini: PribliŹavamo se... desetoj godišnici i da li imate nešto...ne znam kako to taćno da nazovem, ali da li ste zabrinuti ili šta mislite da će obeleŹiti tu godišnicu, naroćito nakon događaja iz poslednjih par nedelja?

Milica Andrić: Da, mislim da će to biti jedna mućna godišnica, naroćito ako Specijalni sud poćne sa optuŹnicama. Ubistvo Olivera Ivanovića koje smo imali pre dve nedelje, to je bilo Źokantno, to je velika stvar, ali stvarno, iskreno, uprkos tome šta prićaju politićari, to nije uticalo na međuetnićke odnose, naroćito ne u Mitrovici, ne na nivou zajednice. Tako da, u tom smislu, iako je to ogromna stvar, ne mislim da će dovesti do znaćajnih promena u tome kako... u interakciji zajednica. Bilo kako bilo, Specijalni sud moŹe da dovede od ozlojađenosti, mislim, stvarno zavisi od toga kako obe zajednice reaguju na rezultate ovog suda i kako će sam sud voditi ove slućajeve. Tako da mislim da će ovo biti vrlo mućna godišnica, ali pretpostavljam da ćemo naći neki put da to prevaziđemo. Ne oćekujem da će biti nešto traumatićno. Nadam se, zapravo. Tako da se ne plašim, nego sam oprezna.

Ljura Ljimini: Zapravo sam htela malo više da razgovaramo o [danu nezavisnosti] ... jer mi je to jako zanimljivo, sama ćinjenica da se vi ne sećate tog događaja. Šta je sa ljudima oko vas, da li oni... jel ste ih pitali, naroćito Źto ste... Źto ste to kasnije osvestili kao događaj. Kako je išao taj razgovor?

Milica Andrić: Da, kada ste me kontaktirali u vezi ovog intervjua, jer tada sam shvatila da nemam nikakvo, baš nikakvo sećanje na taj dan, pa sam pitala ljude oko mene, oni su bili malo stariji, ali svi oni imaju sećanje na taj dan, baš Źivo sećanje na taj dan. Tako da su oni nekako znali, ali većina mojih prijatelja su tada bili studenti politićkih nauka u to vreme i za njih je to bio veliki događaj, njih dvoje je bilo Beogradu, a jedan ovde na Kosovu, tako da je prva stvar koje se sećaju velike demonstracije u Beogradu, koje se i dan danas zovu „Kosovo za patike“, jer su neki demonstranti razbijali sportske radnje i krali patike. Mislim da su i neke ambasade zapaljene ako se taćno sećam, tako da se svako seća makar nećega od tog dana, i sećaju se protesta koji su usledili kasnije. Ja lićno se sećam protesta koji su bili ovde u Mitrovici, organizovali smo ih u 12:44, išla sam jednom ili dva puta, jer je postojalo mišljenje da ako si u starijim godinama srednje škole, obavestili bi dan ranije da pitaš roditelje, da dobiješ dozvolu, tako da moŹeš da ideš na protest ili moŹeš da se vratiš... kući. I onda moraš da ideš u školu vikendom da nadoknađiš izgubljene ćasove. Tako da, da, išla sam, mislim moŹda na dva protesta i to je u suštini sve ćega se sećam iz tog vremena.

Ljura Ljimini: Šta ste radili na protestima? Da li ste imali uniforme, vaša škola?

Milica Andrić: Ne, ne, ne, ne koristimo to, nemamo mi to. Ne, mislim, politićari su rekli neke stvari, mi smo bili u publici, to je manje-više bilo to. MoŹda sa... mislim, desilo se jednom ili dva puta da smo otišli na kafu, ali kasnije su poćeli da zatvaraju kafiće da se ljudi ne bi rasturili, naroćito studenti, tako da ni to više nije bila opcija. Tako da, ako si išla na protest, morala si da budeš u gomili i da slišaš politićare kako prićaju.

Ljura Ljimini: Niste mogli da pobegnute sa ćasova i da ne idete na protest...

Milica Andrić: Jesmo, ali posle moraš da ideš tamo [u školu] vikendom da nadoknađiš časove, tako da se nije isplatilo, i zato nismo svojevolutno išli na mnogo njih.

Ljura Ljimini: A vaša porodica, da li se oni sećaju? Vaši roditelji...

Milica Andrić: Nažalost, nisam ih pitala. Ali pretpostavljam da se sećaju. U stvari, sigurna sam da se sećaju. Mislim da mi je majka jednom rekla da nema razloga za brigu jer nije zaista osećala da se dešava nešto veliko, ali je htela da osigura makar da se ja ne brinem. Tako da mislim da se sećaju, ali ih nisam stvarno pitala.

Ljura Ljimini: Jel mislite da je ovo teška tema za njih...

Milica Andrić: Ne, ne, prosto nije mi palo na pamet da pitam.... Nije da... naročito za mene kojoj su predstavili da to nije velika stvar, naročito ne u ono vreme, tako da smo to na neki način omalovažavali. Nije to bilo nešto oko čega ćeš dizati buku u tom momentu. 2013. je bilo drugačije. Briselski sporazum je bio, kao, svuda, svi su pričali o njemu, svako je imao primerak, čitao, bilo je... mislim da je to bilo nešto što su kosovski Srbi doživeli kao dan proglašenja nezavisnosti, to smo doživeli kad je potpisan Briselski sporazum.. tako da, za nas, to je bilo na neki način pravo proglašenje nezavisnosti.

Ljura Ljimini: Jel to bilo zato što su mediji o tome izveštavali kao sporazumu... kao o jednom važnom sporazumu ili...

Milica Andrić: Ne, zato što je bilo jasno, čitajući ga, bilo je jasno šta to zapravo znači i, iako su ga mediji predstavili kao nešto potpuno drugačije, i bio je vrlo kratak, kao, 14 tačaka, svako je mogao da se koncentriše na 14 tačaka, to je zapravo bila jedna strana i dva reda na drugoj. Tako da mislim da su svi shvatili... većina ljudi je shvatila u tom trenutku šta to znači, tako da je zbog toga to bila ogromna stvar, jer to jeste zaista značilo velike životne promene za sve koji žive u četiri opštine na severu.

Ljura Ljimini: Nemam više pitanja, ali vi ako imate još nešto da podelite... mislim da bi bilo zanimljivo...

Milica Andrić: Stvarno sam dosta razmišljala, pokušala da se setim, ali takođe... imala sam i dnevnik, ali nisam htela da ga pročitam, pa da stvorim neko lažno sećanje... sećanja, ali to je takođe bio i dnevnik koji je... vodila sam ga zajedno sa drugaricom... iz klupe, tako da smo ona i ja pisale samo o stvarma koje su se dešavale u školi, tako da se sećam da je bilo nekih bledih referenci, kao: „Kosovo je juče proglasilo nezavisnost, ali danas je Stefana uradila to i to.“ Stvarno nije bilo o tome, to je stvarno bilo nešto, opet, čime se nismo bavili, kao... eh. Kao da se dešava negde drugde, jer smo mi bili vrlo, vrlo odvojeni od ostatka stvarnosti na Kosovu.